BETROUWBARE CIJFERS KUNNEN OPPORTUNITEITEN BLOOTLEGGEN

Onder het motto 'Cijfers verdienen meer aandacht' gaan we in dit artikel in op enkele cijfers uit de aardbeisector. We nemen zowel kengetallen uit de bedrijfseconomische aardbeiboekhoudingen als algemene sectorcijfers onder de loep.

– *Koen Vanhentenrijk, tuinbouwconsulent Boerenbond & Bart Baets, SBB*

Met kennis van goede en betrouwbare cijfers kan het verschil gemaakt worden.

SLIMMER BOEREN MET CIJFERS

Cijfers kunnen niet alleen syndicale standpunten beter onderbouwen, maar ze kunnen ook (on)gewenste evoluties en opportuniteiten in de sector zichtbaar maken. De individuele land- of tuinbouwer moet geregeld ingrijpende keuzes maken. Idealiter maakt hij die op basis van betrouwbare cijfers zodat een verantwoorde toekomststrategie tot stand komt. Met kennis van goede en betrouwbare cijfers kan hij het verschil maken.

De aardbeisector

Volgens het VBT (Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties) bedroeg het Belgische areaal aardbeien vorig jaar 1900 ha. Dit is circa 100 ha meer dan in 2015. Sinds 2012 stijgt het areaal elk jaar. Bij de FOD economie (cijfers uit administratieve databanken) sprak men van 950 ha aardbeien in de openlucht en 435 ha serreteelt voor 2015. Zo'n 42%, of 569 ha, ligt in de provincie Antwerpen, gevolgd door Limburg met 25% en West-Vlaanderen met 13%. Tegenwoordig zijn aardbeien 365 dagen per jaar beschikbaar door het combineren van verschillende teeltsystemen en het inkoelen van de aardbeiplanten. De teeltsystemen wisselen elkaar hierbij af (belichte winterteelt, verwarmde serres, plastic tunnels, openlucht ...) zodat er steeds aardbeien op de markt zijn. De grootste volumes komen op de markt in de periode mei-juni. Voor Coöperatie Hoogstraten, de grootste aardbeiveiling van België met circa 200 coöperanten, was dit in 2016 circa 13 miljoen kg product (= 43% van de totale aanvoer). Qua omzet was 2016 een goed aardbei-jaar. Coöperatie Hoogstraten realiseerde een recordomzet van 102,5 miljoen euro. In vergelijking met 2015 werden er ongeveer 3 miljoen kg aardbeien minder geleverd, maar was de middenprijs per kg 0,46 euro hoger.

Bedrijfseconomische boekhouding

Een bedrijfseconomische boekhouding is niet hetzelfde als een fiscale boekhouding. Beide boekhoudingen hebben een verschillend doel. Een fiscale boekhouding verwerkt en optimaliseert de ontvangsten en uitgaven van een land- of tuinbouwer tijdens een boekjaar tot een financieel eindresultaat. Dit geeft in vele gevallen weinig of geen inzicht in de rentabiliteit en de kostenstructuur van de verschillende teelten. Een bedrijfseconomische boekhouding (BEB) is er juist op gericht om dieper inzicht te geven in het rendement en de kosten van de diverse teelten of teeltsystemen op je bedrijf. De Tiber-boekhouding van Boerenbond is een voorbeeld van een BEB.

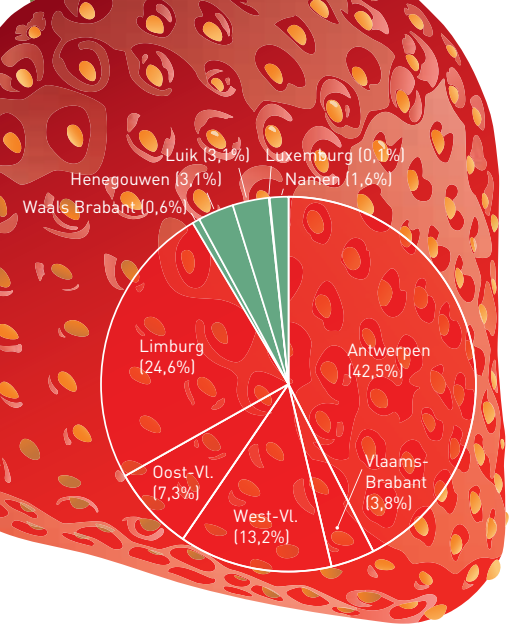
Opbrengstzijde

De individuele tuinders kennen de algemene opbrengstcijfers in de meeste gevallen. Zowel het VBT als de verschillende veilingen houden deze cijfers bij in hun databanken. Op basis van de middenprijs en het aantal geleverde kilo's is de individuele opbrengstenrekening snel gemaakt. De opbrengstkant van een bedrijfseconomische boekhouding is bijgevolg vrij eenvoudig en duidelijk. Belangrijk hierbij is het feit dat de jaarlijkse middenprijs van de veiling in veel gevallen niet overeenkomt met de middenprijs van de individuele producent. Dit komt doordat die sterk afhankelijk is van de aanleverperiode en de geleverde kwaliteit. Daardoor kunnen tussen verschillende bedrijven grote verschillen (opbrengsten en producties) zitten, ondanks normale middenprijzen op de veiling. De laatste jaren geven aan dat bedrijven met een goede productiespreiding over het seizoen gemiddeld gezien een hogere middenprijs halen.

Kostenzijde

Veel minder goed bekend is de kostenzijde van een bedrijfseconomische boekhouding. Wat kost het mij om dit product te produceren? Wat zijn mijn grote kostenposten? Op welke posten kan er in mijn bedrijf bespaard worden? Op deze vragen een antwoord formuleren is veel minder eenvoudig. Toch is de kennis van deze kengetallen minstens even belangrijk als die van de opbrengstcijfers. Via een bedrijfseconomische boekhouding krijg je zicht op de verschillende kostenposten en de onderlinge verhoudingen van de verschillende kosten, opgesplitst per teelttype. Op deze manier weet je exact wat het je kost om dit product te produceren en hoe groot of hoe klein de marges zijn. Bedrijfseconomisch worden de kosten steeds opgesplitst in variabele en vaste kosten. Variabele kosten zijn kosten die evenredig of verhoudingsgewijs variëren met het productievolume van de onderneming. Deze zijn rechtstreeks gekoppeld aan de productie. Vaste kosten zijn onafhankelijk van de omzet. Het zijn die kosten die het bedrijf sowieso maakt, hoeveel of hoe weinig er

Copyright Boerenbond

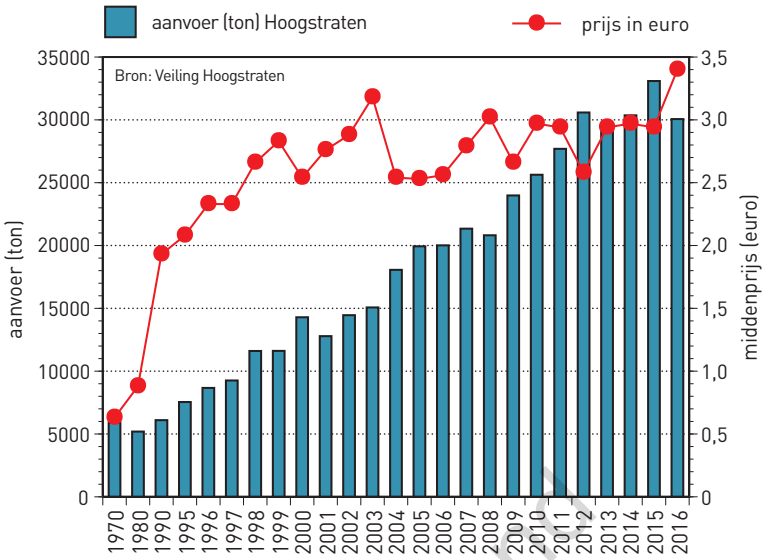
ook verkocht of geproduceerd wordt. Voorbeelden van vaste kosten zijn algemene bedrijfskosten en afschrijvingen.

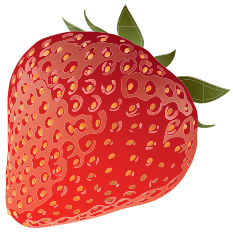
Bespreking BEB via Kratos

Het voeren van een BEB wordt mogelijk nog interessanter als de gegevens vergeleken worden met gemiddelden van bedrijven met dezelfde teelttypes. In het najaar van 2016 zijn de beschikbare bedrijfseconomische boekhoudingen (Tiber en boekhoudingen Meerle) geanalyseerd en in overleg met de teeltadviseur van Proefcentrum Hoogstraten kritisch bekeken. Zo werden de teeltsystemen die door de bedrijven worden gebruikt geüpdatet zodat deze beter overeenstemmen met de praktijk. Verder hebben Boerenbond en SBB met ondersteuning van Kratos bedrijven uitgenodigd om op individuele basis de cijfers uit de bedrijfseconomische boekhouding te bespreken. Uit deze gesprekken is duidelijk gebleken dat de analyse van de cijfers per teeltsysteem zeer interessante inzichten oplevert. Bedrijven stellen duidelijk vast waar voor hen de goede, maar ook de zwakke punten zitten.

Aanvoer en middenprijs

- Bron: Coöperatie Hoogstraten

Enkele vaststellingen

De opbrengstprijs per kilo is sterk afhankelijk van de leverperiode en de geleverde kwaliteit (middenprijs 2016 Coöperatie Hoogstraten = 3,40 euro/kg). Het aantal geplukte kilo's varieert van 2,2 tot 7,5 kg/m² en is sterk afhankelijk van het teeltsysteem, het ras en het teeltseizoen. De vaste kosten zijn moeilijk vergelijkbaar doordat ze sterk afhankelijk zijn van de ouderdom van het bedrijf en de al dan niet recent uitgevoerde investeringen. De totale variabele kosten verschillen sterk naargelang het teeltsysteem (3,50-12,80 euro/m²). Wel staat vast dat, ongeacht het teeltsysteem, steeds dezelfde kostenposten het zwaarst doorwegen op de totale variabele kosten. Zo zijn de loonkosten (2,00-5,00 euro/m² of 0,40-0,90 euro/kg), het plantgoed (1,40-4,00 euro/m²) en de brandstofkosten (2,40-2,90 euro/m²) bij verwarmde teelten de belangrijkste variabele kosten. Tot slot stellen we in de praktijk vast dat nog veel bedrijven onvoldoende kennis hebben over de bedrijfseigen cijfers. Meestal heeft men wel een idee waar de zwakke punten zich situeren, maar door deze exact te benoemen en aan te geven hoeveel inkomsten men hiermee verliest, gaan de ogen pas echt open.

Copyright Boerenbond